

בספ משנה מדע. הלכות תלמוד תורה פ"א כסף משנה י"ט 87

ח כל ליש משתלל הייב כה"מ וכו'. מיליו בנפרד כזה הכתוב שהיו הלויים ופתיים כמו
 ר' אלעזר כר"ם בהפסלים (פ"ד) פהיה הנה ור' הניחל בן דוכא בהפניות [כ"ז]
 והלל כסוק למר להם כמחנה יומה ל"ה) סבו עינים וטלס טכקיס כהורה :
 ט גדולי ישראל היו מהם מטני ענים. כגון הלל : והם שולטי מים . כגון רב הונא
 כסוק שני דייסי ניהות (כחוטות
 ק"ה) : והם סמין . כגון רב יוסף :
 י יא עד למתו הייב ללמוד הגנה וכו' ותייב
 לשל זמן לתורה . משתלל דרב
 ככחל ש"ק דקדושין (דף כ"ט) :
 יב כד"א בההול תלמודו וכו' . זה דבר
 שמוע ולמלה לר"ך זמן רב מה
 שאין לר"ך להקרא ולמשה זכאל טמחין
 הגולם שאין תלסין :
 האשה

ג האשה תלמוד תורה וכו'. כן משמע כפי ה"כ עמל (כוסה כ"ה) הנהל דמק אס יש
 זכוח הולב זה ולתרוין כמחלה זכוח דהאי לילימה זכוח חורה ה"כ לויס
 מלוב כלודר וזיין טכן לזן ככרה גדול כמלוב זעשה כולתור כבי הניחל כריס ע"ז
 (דף ג') וכפ"ק דקדושין (דף ל"ה) . זכוחו כהכסות דכיונו קמחל סהמיה חולל חילד
 (כסל ילדו ולקיים מלוח טרלו :
 זאע"ס טיס לה ככר טו הכסויס וכו' . טפסה
 פלוק טיה עמל סלכנה דכן שאני
 זכוי לויטור ופסק כר"ל : ומ"ס גד"ל כהר"ס
 זכני"ס וכו' . הסוד יחוב כעס רבינו כהפך
 זכלה שוססחה כמכוסה מלמחה לו זכניי
 זכניי וטפחה דיון עיקר :
 זכשיבין

ללמדה בשכר שנאמר ראה למדתי אתכם ותיקם
 ומשפטים כאשר צוני ה' וגו' מה אני בחנם למדתי אף
 אתם למדתם בחנם ממני וכן כשתלמדו לדורות למדו
 בחנם כמו שלמדתם ממני . לא מצא מי שילמדו בחנם
 ילמדו בשכר שנאמר אמת קנה . יכול ילמד לאהר"ם
 בשכר תלמוד לומר ואל תכפור . היא למדת שאסור
 לו ללמד בשכר אע"פ שלמדו רבו בשכר : [ח] כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין

עני בין עשיר בין שלם כנופו בין בעל יסורין בין בעל כבוד בין שהיה זקן גדול שתשש כמו אפילו היה עני המצטרף מן הצדקה
 ובחור על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום [ז] ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה :
 ט גדולי חכמי ישראל היו מהן חוטבי עצים ומהן שואבי מים ומהן מומים ואף על פי כן היו עוסקין בתלמוד תורה ביום
 ובלילה ודם ככלל מעתיקי השמועה איש מפי איש מפי משה רבינו : י עד אימתי חייב ללמוד תורה עד יום מותו שנאמר
 ופן ימרו מלבבך כל ימי חיך . וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח : יא והייב לשלש את זמן למידתו . שליש בחורה
 שבכתב . ושליש בתורה שבעל פה . ושליש יבין וישביל אהרית דבר טראשיתו ויוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר ויבין
 במדות שהתורה נדרשת בהן עד שידע היואך הוא עיקר המדות והואך יוציא האסור והמתיר וכיוצא כהן מדברים שלמד
 מפי השמועה . וענין זה הוא הנקרא נמרא : יב כיצד היה בעל אומנות והיה עוסק במלאכתו שלש שעות ביום וכתורה
 חשע . אוחן התשע קורא בשלש מהן בתורה שבכתב הן ופירושן ככלל תורה שבעל פה [ה] ובשלש אחרות מתבונן בדעתו להבין
 דבר מדבר . ודבריו קבלה בכלל תורה שבכתב הן ופירושן ככלל תורה שבעל פה . והענינים הנקראים פרדם ככלל
 דגמרא הן . "במה דברים אמורים בתחלת התלמוד של אדם אבל כשיגדיל בחכמה ולא יהא צריך לא ללמוד תורה שבכתב
 ולא לעסוק חמיד [פ] בחורה שבעל פה יקרא בעתים מוומנים תורד שבכתב ודבריו השמועה כדי שלא ישכח דבר מדבריו
 דיני תורה ויפנה כל ימיו לגמרא בלבד לפי רוחב שיש בלבו וישיב דעתו : יג אשה שלמדה תורה יש לה שכר אבל
 אינו כשכר האיש . מפני שלא נצטוו . וכל העושה דבר שאינו מצווה עליו לעשותו אין שכרו כשכר המצווה שעשה אלא
 פחות ממנו . ואע"פ שיש לה שכר צו הכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה . מפני שרוב דגשים אין דעתן מכוונת להתלמד
 אלא הן מצויאות דבריו תורה לדבריו הבאי לפי עניות דעתן . אמרו חכמים כל המלמד את בתו תורה כאילו למדה תפלות .
 " כמה דברים אמורים בחורה שבעל פה אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לתחלה ואם למדה אינו כמלמדה תפלות .

א"ב דף ל"ג . ספ"ג ספ"ן יב . ספר ז"ר ס"י כ"ט :

זכשיבין

ג'נת שטאט - ק'ז'אין ס' כ"ט

יאזר אנה ג'ת ת"ת כ"א ה"א

שיין סימן כו שמואל

בשעה אחת ולהקיף הסורה בשעה אחת, ואם מחו אינו
סיבול רק ללמוד חלי דף בשעה זהו חיובו מקרא דושנתא
שיהיו ד"ס מחודדין בפיך.

והנה זה הדין של ודברת עם בשבתך בנייתך שבו
לימוד ערק אחד שמרית ופרק אחד ערכים שבו
חקבל נגד אותם השיעורים של והגית ושל ושנתא או
נפקע ממנו איסור ביטול, ואז מותר לו להפסיק של
די שנתא לו לקיים אותו הפרק שמרית ואותו הפרק
ערבית, ונמצא דאי לאו הקרא דושבתך ובקומך היי אסור
אפי' לאכול ובדרך ארץ משום דין שיעור הלאמוד סורה
דושנתא ושל והגית, ע"ז בא הדין של ובשבתך ובקומך
ללמוד דאך אס נפקע ממנו איסור ביטול חורה ע"ז
האכילה ובדרך ארץ, והמלה שא"א לעשות ע"ז אמרים
אז נמשך שפיר לקיום חפלא דה"ת ע"ז ערק אחד שמרית
וערק אחד ערבית נמי ילא, אולם אס אינו רולה ללמוד כלל
אז ליכא עיקר קיום ת"ת ונמשך לו לו לעולם לביטול
חורה כי אס באופן שמתקין תלמידי חכמים אמרים ע"ז
עסקיו הנדולים, כן למדתי מדברי רבינו הגר"א זי"ע א.
ה וז"ל השנות אליהו בריש גמ' פ"א ופ"ת נמי איך
לה שיעור לא למטה ולא לחטלה דכתי'

ביומא דף י"ט השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר
ודברת עם, והנה נראה דרבה אויל אס ק"ש
דרבנן ומוקי ודברת עם לר"ה אבל למאי דק"ל דעל ק"ש קאי
אין שייך זה לדרוש עם ולא כד"ב. ונראה לי לבאר דבאמת
כל המלות המה שווים לפחות שבפחותים ולמשה רבינו ע"ה
דחורה אחת יהי לכס כתיב, וחיוב המלה גבול יש לה כמו
נשילת אחריו בניטע בעלמא ילא. רק המדקדקים נושאין אותו
כל היום וכי"ב ולכך לא כתבה החורה מדות רק ברמזי דלמשל
מדת הנקמה כל ת"ת שאינו טוקס וטורי ומלך שמתל כו'
ולכך אין זה חוק בפרטי שווה לכלל הישראלי רק כל אחד לפי
ערכו רק נקימה דמונן זה שווה לכולם וכן בגאווה וכי"ב
וכן לפנים משנה"ד ובקור חולים וקבורה וכו' והדברים ארוכים
בהפרי המחקר וממלא מלות ת"ת אשר בוודאי אס יבקש האדם
ערך ומזון בכ"ז אינו נמשך למפריע מלות ת"ת ואכפת דנגיך
כתיב וכן למשל אדם חלוש המזון וכן כל אחד לפי ההכרחות
שלפי הרגלו וכן לפי טוהר נפשו של אדם. כי אינו דומה
בחיוב ת"ת האיש אשר נפשו מרגשת בשכלה הוך ונקשרה
בעבותות אהבה לתלמוד חורה לאיש אשר כוחות נפשו נרפים
ועללי. לכן איך היה מחוק הבורא לחוק חיוב ת"ת לכל ישראל
ונתן חורה כ"א בידו ואין לאל יד האטשי ליתן המדה האמיתית
לזה לכן באו חכמים ופירשו לו נדר מרבין האמיתי של ת"ת ק"ש
בשמרית ק"ש בערבית קיים והגית בה יומם ולילה כיון שלמוד קבלת
המלה והאזהרתה בשמרית ובערבית. כבר קיים מלותיה. אולם
יתר מזה הוא בכללי המלות אשר נבדלו ונתרדו בזה על איש
לפי ערכו ומתוהו והיא כמו הסר מן המדות המוגזות אשר
נפרדו זה מזה ובוודאי לריך להתעלם בה האדם בכל יכלתו
כי כפלה החורה הרבה פעמים ענין למודה ולריך האדם להליב
נפשו לשקוד על דלחותיה כאשר הרבו לדבר בזה הספרים
הקדושים ולכן אמר והזהרת אתה את החוקים ואת החורות
ודבר השווה לכולם והודעת כו' ילכו בה ואת כו' אשר ישאון
שבה אינו שווה רק כל אחד לפי מה שהוא אדם ולכך אמרו
בגדרים דף ח' הא קימל כיון דאי פטר נפשיה בק"ש שמרית
וערבית משו"ה חיל שבוטה עליה שווה מה שמחוייב ללמוד בכל
כוחו אינו מן החוקים הכלליים סוג הישראלי ואין זה מלה
פרטית ולכך חיל שבוטה עליה כמו בשבוטה שלא אחכבד
בקלון חבירו וכי"ב. ואין נוח לי מה שלמד הדין שס' מהא
דבר דאחיא מדרשא חיל שבוטה עליה וכמו ת"ש אשר זה
פרטי החוקים המלויים ע"ז כל בני ישראל בני הדל כלל
והבן ודוק.

ג'נת שטאט
כ"ט

א אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים
ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:
ב כי אס בתורתיהוה הפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה:
ג והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו ו יתן
בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח:
ד לא בן הרשעים כי אס יבין אשר תרפנו רוח:
ה על בן לא יקמו רשעים במשפט וחטאים בערת
צדיקים: ו פי יודע יתה ררך צדיקים ודרך רשעים
תאבד:

ב.

